

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

24. Solvuntur quaedam argumenta ab Augustino petita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

striam tollique virtutes si Dei constitutio humanas preveniat voluntates; & sub hac predestinationis nomine fatalem quandam induci necessitatem & similia. Hinc illa *propobredia*: quod illa discretio esset gentiliu statum, destueret liberum arbitrium, desperationem & ignaviam asserret; preceptum, correptionem, exhortationem, orationem extingueret: *Quoquo enim modo se egerint, non posse aliud erga eos, quam Deus deservit accidere; cum si aliud habeat predestinantis electio, cassa sit adnitentis intentio.* De quibus omnibus ex propriis eorum scriptis, vide quæ latissime in libro de dogmatibus Massiliensium disservimus, maxime verò caput quintum & sequentia, & in primis decimum octavum, ubi ostenditur fieri non potuisse, ut Augustinus illam discretionem & propositum Dei, qua discernuntur salvandi à penitentis sic asseruerit, ut præsentiam absolutam cooperationis humanæ supponat, nisi &

Ibid.

Vide lib. 7. de heresise log. c. 50. que ad 19.

ipse profecto & Massilienses mente capti fuerint. Tanta enim absurditas in utrorumque dictis & scriptis sese, juxta istum sensum, ex omni parte prodit, ut imperitissimi homines de industria delirare voluisse videantur. Et sane, sic etiam à sanctis Prospero & Fulgentio doctrinam Augustini intellectam fuisse, ex quibusdam locis quibus eam expressere, satis perspicuum est. Non enim aliud significat illud, quod Prosper tradit, duplici nomine salvandi hominem, ratione videlicet propositi Dei, & proprii meriti: *Cum implende voluntatis Dei ita sit præordinatus effectus, ut per exercitia virtutum, fiant incrementa meritorum: & qui bona gesserint non solum secundum propositum Dei, sed etiam secundum sua merita coronentur.* Nec aliud illud Fulgentij ad Monimum: *Potius sicut voluit, prædestinat quosdam ad gloriam, quosdam penam, sed quos prædestinavit ad gloriam, prædestinavit ad iustitiam.*

Pros. lib. 2. de vocas 2. c. 36.

CAPVT XXIV.

Solvuntur quædam argumenta ab Augustino petita.

Opponunt itaque quædam ex ipso sancto Augustino, quibus probare nituntur, eum nunquam opinionem hujusmodi tenuisse.

Primus locus est ex quæstione secunda libri primi ad Simplicianum, ubi dicit: *Non ergo secundum electionem propositum Dei manet, sed ex proposito electio, id est non quia Deus invenit opera bona in hominibus qua eligeret, ideo manet propositum iustificationis ipsius; sed quia illud manet, ut iustificet credentes, ideo invenit opera quam eligat ad Regnum colorum.* Nam nisi esset electio, non essent electi nec recte diceretur: *quis accusabit adversus electos Dei?* Hic, inquit, aperte electionem illam, unde aliqui dicuntur electi, vult esse ex prævisis meritis, quæ sunt post justificationem, vel ex ipso justificationis statu. Aliqui respondent, esse duplicem electionem, unam per modum intentionis, aliam per modum executionis: Illa antecedit merita, hæc vero fit ex meritis. Augustinum igitur hic loqui de electione executiva non prout fit in tempore, sed prout iste ordo, qui in tempore observatur, ab æterno in Dei mente disponitur. Responsio: fortassis vera est, sed genuina est illa quam supra dedimus: juxta quam verum est, quod hic obijcitur, quod Augustinus electionem illam, unde aliqui dicuntur electi, velit esse ex prævisis meritis quæ sunt post justificationem; & tamen non est contrarium doctrinæ præcedenti. Cujus ratio est, quia, ut alibi fule declaravimus, quamvis Augustinus dum illam quæstionem scriberet, jam intelligeret illam gratuitam benevolentiam Dei, qua uni præ altero gloriam liberationis à damnatione decernit, ante meritum præscientiam, non tamen intellexit eam sub nomine vel sub ratione electionis. Putabat enim tunc temporis, quamvis aliquis ter meram gratuitam gratiam assumi ad ali-

Ex lib. 7. q. 2. ad simplici.

Le sinu lib. de predest. & reprob. sic. 2. n. 9.

Vide sup hoc lib. 6. 6.

quid posset, sive ad gloriam sive etiam ad gratiam; illum tamen nequaquam electum posse dici, eo quod electio in ipsa essentia suæ ratione postularer, eum qui eligitur ab altero qui rejicitur, aliqua conditione vel qualitate distare, ratione tuius alteri præferatur. Nam hoc est, quod illa sibi verba volunt, quæ in eodem loco ex ipso citant adversarij: *Nemo enim eligitur, nisi iam distans ab illo qui rejicitur: nempe, sive illa electio in tempore fiat, sive Deus eam facere ab æterno decernat, juxta quod adjicit: Unde quod dictum est, quia elegit eos Deus ante mundi constitutionem, non videri quomodo dictum sit nisi in præscientia, qua videlicet decreverat eos eligere ad gloriam, quos habituros opera & operibus discrepaturos esse præciebat. Secundum istam Electionis notionem, verissimè est, neminem ante meritum præscientiam eligi ad gloriam; nam sic etiam nemo eligitur ad gratiam. Sed secundum aliam electionis rationem, sicut aliquis gratis eligi potest ad gratiam, ita etiam ad gloriam; non quia invenit aliquid in hominibus quod eligat, sive ab æterno sive in tempore, sed quia hoc ipse facturus est. Nam ut idem ait: *Recte in eis hoc eligere dicitur, quod ut in eis faciat eos elegit.* Unde utramque electionem gratiæ, sine præscientia meritum, ponit ibidem, non tantum respectu gratiæ, sed etiam gloriæ: *Nenne Deus, ut ait Apostolus Jacobus, elegit pauperes in hoc mundo divites in fide, & heredes regni? Eligendo ergo facti divites in fide, sicut heredes regni.* Sed plura vide superius.*

Lib. de predest. sanct. c. 17.

Ibid.

Supra c. 6. scilicet.

Adducuntur & alia nonnulla loca ex Augustino, sed ex iis quæ de hæc materia diximus, facile solvi possunt. Vt quod semper prædestinationi adjungat præscientiam. Nam hoc intelligit de præscientia, non operum aut voluntatis humanæ, quæ decretum prædestinationis

nationis aut electionis antecedit, sed quæ ex ipso decreto nascitur, ejus videlicet rei quam ipse prædestinando & eligendo facturus est, ut solius suo loco explicatum.

Secundo itaque conjecturas aliquas afferunt, quibus ostendant, esse verisimile, quod Augustinus sententiam istam non tradiderit. Quarum prima est, quia nunquam Augustino cum Pelagio aut aliis quaestio de electione ad gloriam ex operibus per gratiam factis fuit, sed de electione seu preparatione gratiæ, & de electione ad gloriam ex operibus natura. Unde ostendens se ab aliis Patribus non dissentire, probat fidem & opera esse dona Dei & non solius liberi arbitrii, itemque doctrinam suam certa fide esse tenendam: *Hoc, inquit, scio neminem contra istam prædestinationem, quam secundum scripturas sanctas defendimus nisi errando disputare potuisse.*

Respondetur, verum esse, quod de ista præcise quaestione non fuerit Augustino cum Pelagianis aut alijs controversia; sed ex iis quæ cum istis hostibus gratiæ de ipsa gratiæ & effectibus ejus disputavit, etiam ista quaestio per se solvitur, & intelligitur. Nam supposita vera divini gratiæ, quam asseruit Augustinus, intelligentia, controversia ista de electione ad gloriam se se ex ipsa natura rei & qualicumque Philosophiæ cognitione manifestat. Et illa causa est, cur nec Augustinus difficultates de gratiæ contra Massilienses exhaustire potuit, nisi quaestionem istam sepe tangendo, nec Massilienses gratiam Augustini repudiare potuerunt, nisi electionem ad gloriam ante prævisa merita fieri, ut ipsi loquuntur. *Constitutionem Dei, quæ humanam præveniat voluntatem, detestando.* Quisquis enim talem gratiam asseruit, quæ sic dominatur Deo voluntati, ut consensum ejus quem intendit, invicte operetur, idque quia voluit istum consentire, non alium, ab initio fidei usque ad vitæ finem, fieri non potest (nisi valde distortis imaginationibus res apertas disturbare delectetur) quin electionem ad gloriam tanquam finem ad quem talis gratiarum potestas & levis direxerit, ducit, meriti præsentiam antecedere fateatur. Unde & ego fateor, non esse fidei, nec tanquam fidei ab Augustino ex professo traditum; sed tanquam quod ex natura lumine ex tali gratiæ natura confectaneum est. Quod igitur obijciendo dicitur, Augustini cum Patribus ex eo consensum probari, quod fides & opera essent dona Dei, & non solius liberi arbitrii, si recte intelligitur, est verissimum: sed ut Molina, Lessius & similes accipiunt, prorsus falsum est. Ipsi enim putant, se præclare ostendisse, quod fides & opera sunt dona Dei, & non solius liberi arbitrii, quando tradunt gratiam suam congruam simul cum libero arbitrio in consensum voluntatis influere, sic tamen ut gratia instar habitus sit subiecta voluntati, nec voluntatem ad hic & nunc influendum trahat, sed ad influendum hic & nunc, à voluntate retrahatur. Hoc vero, secundum Augustinum, nihil est

aliud, quam opera naturæ & merita solius liberi arbitrii prædicare; non quasi non intelligeret, quod in ista opinione, gratia simul ad opus cum voluntate concurrat, (hoc enim ipsemet in Angelis & homine primo factum esse docet.) sed quia solius liberi arbitrii est, quod voluntas hic & nunc tali gratia utatur, aut non utatur; sicut solius liberi arbitrii est, quod voluntas quocumque habitu naturali, quibuscumque organis & adiutoris, speciebus, luce, medio utatur aut non utatur, quantumvis sine habitu, luce, specie, medio, nec velle quippiam, nec intelligere, nec cernere, nec audire posse statuatur; quod alibi latius declaratum est. Qui ergo talem gratiam tenent ac docent, nihil mirum, si quemadmodum consensum voluntatis, ita & gloriæ consecutionem ab humana voluntate suspendunt, & constitutionem Dei de danda gloria, quæ humanam præveniat voluntatem abijciant, atque ægerrime ferant. Hanc enim etiam abiecit Augustinus, quando similiter primis hominibus in innocentie statum, & Angelis istud idem gratiæ genus dedit. Sed quando hoc docuit, simul docuit, non esse opera talia, sive hominum, sive Angelorum, specialia dona Dei, sed merita liberi arbitrii; non enim ipsa merita donabat gratia, sed merendi tantummodo facultatem per adiutorium, non quo haberetur meritum, sed sine quo libera voluntate meritum haberi non posset. Sed ubi consensus voluntatis, & quodlibet meritum est peculiariter donum Dei, quo ipse usus gratiæ donatur, ab initio fidei usque ad ultimum perseverantis voluntatis nutum, nemo sanæ mentis intelliget, hæc à Deo cuiquam dari, nisi intelligat esse præfixum Deo beatitudinis æternæ scopum, quem efficaciter talibus, tam efficacibus, tam infallibilibus gratiis, homini sic adjuto donandum proposuerit. Ex natura igitur gratiæ quam prædicabat Augustinus, ordinem electionis ad gratiam aut gloriam, tanquam per se perspicuum, colligendum supposebat, & aliud agens se pius indicabat. Quod cum intelligerent, tanquam rem perspicuam certamque Massilienses, doctrinam ejus à nobis traditam, iisdem prioribus quibus recentiores argumentis vellicando, infamare studuerunt. Nihil enim aliud & nunc adversus istam doctrinam intonant, nisi quod fatum, fatalesque necessitates asseramus, liberum arbitrium evertamus, sollicitudinem, laborem, & zelum animarum auferamus, correptionem, exhortationem, orationem extinguamus, Deum non omnium salutem velle statuamus, denique desperationem fidelibus asseramus. *Incredibile enim consolationis esse putant, quod omnia ex humane voluntatis, libero flexu gratiam arripiente, aut respiciente religari credantur.* O consolatio superborum in se confidentium! qui tanquam ad angustias mortis horrent, quando audiunt totum omnino quod boni sumus, & erimus pendere ex benigna erga nos voluntate Dei. *Hoc est enim dicere, quæmadmodum ad versus similes omnino*

ib. de dono p. c. 17. omnino cogitationes clamavit olim Augustinus, tunc de sua salute hominem desperare, quando spem suam non in seipso, sed in Deo didicere ponere. Cujusmodi oblocutiones, cum tam solidè ab Augustino & Prospero soluta & rejectæ sint, mirum est, cur recentiores nunc censura districtiore & inspectione sagaciore se reperisse putent, quod antea securus favor, & benignitas incuriosa non viderat; & non potius timeant, ne quorum arma fracta & protrita collegerunt, eorum erroribus parocinari videantur. Quæ quidem sic produci & solvi ex Prospero & Augustino potuissent, sed quoniam aliud opus meditamus,

καταδωρη inscriptum, ubi sententiæ Mafiliensium & recentiorum sibi ex adverso conferuntur, ut exactè cognosci possit in quo discrepent & conveniant, nolim hic eis commemorandis immorari; præsertim cum ex duobus postremis libris Augustini ad Prosperum & Hilarium, & ex Apologiis Prosperi, sine operoso studio pleraque haberi queant, & à recentioribus quoque nonnullis, qui jam explicatam sententiam Augustini, saltem ex aliqua parte, ab eorum impugnationibus vendicant, dissolvantur. Nunc de causa prædestinationis seu discretions unius ab alio pauca addenda sunt.

CAPVT XXV.

De causa prædestinationis ex parte Angelorum, & hominum, eaque diversa. Cur huic non illi detur gratia, quæstio inscrutabilis, origo errorum quibus ejus scrutatores lapsi sunt. Quædam de operibus moraliter bonis, & faciente quod in se est.

CVM de causa prædestinationis quaeritur, non est sermo de causa respectu actus illius, prout est ipsa essentia Dei; notum est enim illum nullum habere causam. Sensus est ergo, an habeat causam, cur ad hunc potius, quam ad illum tetinetur; causam, inquam, ex parte hominis prædestinati, quæ moraliter & objective moveat Deum, ut uni non alteri Deus velit omnes prædestinationis effectus, gloriam inquam cum omnibus mediis, quibus eam Deus adipiscendam esse decernit; sive primum effectum, ex quo tanquam cardine aut initio cætera ad perseverantiam & gloriam usque dependent. Ut proinde quæstio ista huc se redeat, & sic disputari soleat: an detur aliqua moralis causa ex parte hominis meritoria, impetratoria, satisfactoria, dispositiva &c. cur ei primus effectus prædestinationis ejus seu liberationis ex massa damnationis conferatur.

Multos errores & hallucinationes peperit quæstionis istius obscuritas, tam apud externos Catholicæ Ecclesiæ hæreticos, quam domesticos. Omnes enim qui liberum arbitrium in homine esse crediderunt (exceptis tamen quibusdam scholasticis) naturali lumine viderunt, esse rationi & æquitati consentaneum, ut creatura rationalis ex arbitrio suo, quod ei in utramque partem datum esset, referret aut bonum aut malum, prout eo laudabiliter, aut culpabiliter uteretur: neque satis consentaneum videri, ut unam Deus peculiaribus auxiliis potentissime ad beatitudinem perduceret, alteram ita auxiliis distitueret, ut exitium non posset evadere. Ex hoc ergo principio in varios errores itum est. Cum enim animadvertent, tantam divinæ beneficentiæ erga quosdam abundantiam, & adversus alios tantam judicij severitatem;

A quorum causam inuenire non poterant, & in conditoreni innoxie naturæ referre metuebant; merita alterius vitæ commenti sunt, ex quibus tanquam per liberi arbitrij flexum partis, tanta diversitas nasceretur. Origenis iste error fuit, ab Apostolo refutatus ad Romanos, exemplo geminorum Jacob & Esau, & ab Ecclesia condemnatus. Alii merita vitæ præteritæ suffocata cernentes, merita presentis vitæ protulerunt ex quibus gratia Dei, etiam prima, totaque prædestinationis catena suspenderetur. Pelagiani isti sunt, qui vel universam iustitiam legis liberi arbitrij viribus se custodire posse crediderunt; vel si qua eis gratia esset opus, ad facilius tantum operandum esset necessaria; & hanc ipsam ex meritis sui liberi arbitrij, multoque magis gloriam, dari. Alii merita etiam sub conditione prævisa si viverent, vel si Deus tale vel tale quid erga eos faceret, causam dicebant esse, cur quibusdam gratia, baptismus, Evangelij prædicatio, vel simile quid conferretur, quod à semipelagianis factum loco suo annotavimus.

Sed alius error istorum celebrius innouit, quod quia operum merita tanquam gratiæ & prædestinationis essent causa, sciebant esse damnata, affectus quosdam fidei, & bonæ voluntatis, & orationis, rationem dicebant esse cur Deus eis liberationis gratiam largiretur. Omnes isti prædestinationem universam per hujusmodi merita, sive absoluta sive sub conditione prævisa, ad suum arbitrium revocaverunt, semper illam naturalem intuentes æquitatem, juxta quam natura creaturæ & rationalis institui solebat, & inserta est, ut bonum & malum ab ejus libero penderet arbitrio. Juxta quam regulam scriptura dixit: Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui &c. Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod

Eccles. 15.